9546.
Ref / ARM
ERD

Erdoğan Teziçe

ARMAĞAN

GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI ARMAĞAN SERİSİ NO: 5

BU ESER HAKEMLİ YAYIN STATÜSÜNDEDİR. BU KİTAPTA YAYIMLANAN ESERLER, HAKEM DENETİMİNDEN GEÇMİŞTİR.

Copyright© Bu kitabın bu basısı için Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanuni iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Bu kitaba ilişkin olarak Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndan doğan haklar saklıdır. Bu kitapta yer alan makalelerde ileri sürülen görüşler, yazarlarına aittir. Yayın Kurulu, makalelerde ileri sürülen görüşlerden dolayı herhangi bir sorumluluk üstlenmemektedir.

Erdoğan TEZİÇ'e Armağan Yayın Kurulu

Prof. Dr. Köksal BAYRAKTAR
Prof. Dr. Hamdi YASAMAN
Prof. Dr. Ercüment ERDEM
Prof. Dr. A. Işıl KARAKAŞ
Ar. Gör. S. Anlam ALTAY

ISBN : 978 - 975 - 8400 - 18 - 8

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı - Cilt : Kahraman Ofset
Bağcılar/İSTANBUL 0212/629 00 01
Kapak Tasarım : Gülgonca Çarpık

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş.
Himaye-i Etfal Sokak Talas Han No. 13-15
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax: (0-212) 511 36 50
e-mail: betakitap@betakitap.com
www.betakitap.com

ALMANYA'DA SEÇİMLERİN YÖNETİMİ VE DENETİMİ

*Ar. Gör. Birden GÜNGÖREN**

Hangi tip ve türde olursa olsun demokrasilerin sağlıklı işlemesi teknik bir ayrıntıya bağlıdır: Seçim Prosedürü. Diğer herşey ikincildir... Güvenilir bir oylama olmadan bütün demokratik kurumlar havada kalır.

José Ortega y GASSET**, "Kitlelerin Ayaklanışı"

GİRİŞ

Almanya'da modern seçim hukuku ve seçim denetimi Almanya'nın sınıfsal[1] unsurlardan arınmasıyla gelişmiştir. 1808'de yapılan Stein-Hardenberg Reformlarıyla Fransız devriminin etkilerinin Almanya'da gerçekleştiğini görürüz. Almanya'da ilk kez 1808'de erkeklerin seçme hakkı, doğrudan ve gizli olarak gerçekleştirilmiş ve bir servete bağlanmıştı. 1919'a kadar sadece erkekler seçme hakkına sahipti. Kadınlar, ancak, 1919'da Monarşiden, Weimar Cumhuriyetine geçince seçme hakkına sahip hale gelmişlerdir[2]. Nazi Almanyasında ise, 1935 yılında çıkarılan "Nürnberg Kanunları" ile Yahudilerin seçme ve seçilme hakları ortadan kaldırılmıştı[3]. 1949'da yapılan Bundestag seçimleriyle Nasyonal Sosyalist Dikta Rejiminden Federal Alman Cumhuriyet'ine geçildiğinde her Alman vatandaşı genel, doğrudan, özgür, eşit ve gizli oy hakkına sahip hale gelmiştir[4].

Seçim denetiminin gelişimi, parlamentonun bağımsızlık mücadelesinin bir ürünüdür. Monarkın yürütme gücüne karşı otonomisini sağlamak isteyen Parlamento, bu bağımsızlığı seçim denetimiyle sağlamıştır[5]. Seçimler ve seçim denetimi anayasal nitelikte olup devlet teşkilatına ilişkindir[6]. 1949'da kabul edilen Alman Anayasasına[7] (Grundgesetz für die Bundesrepublik De-

* Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genel Kamu Hukuku Anabilim Dalı

** O.Y.Gasset, La révolte des masses, Gallimard, Paris, 1961, s.214

1 1806'ya yani Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu (Heiliges Römisches Reich) son buluncaya kadar Almanya'da vatandaşlar sınıflara ayrılmıştı. Bu sınıflar : soylular, rahipler ve çiftçilerden oluşmaktaydı. 1806'dan 1871'e kadar Alman İmparatorluğunun (Deutsches Reich) hakimiyeti görülmektedir. 1919-1933 yılları arasındaysa Weimar Cumhuriyeti ve 1933'ten 1945 yıllarına kadar Nasyonal Sosyalist Dikta Rejimi (Drittes Reich) varlıklarını sürdürmüşlerdir.

2 W. Woyke, Stichwort: Wahlen, Ein Ratgeber für Wähler, Wahlhelfer und Kandidaten, 11. aktualisierte Auflage, Vs Verlag für Sozialwissenschaften, 2005, s.42

3 E.Teziç, Anayasa Hukuku, 10. bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2003, s.242

4 K.Rohe, Wahlen und Wählertraditionen in Deutschland, Suhrkamp Verlag, 1992, s.164

5 A.Heyl, Wahlfreiheit und Wahlprüfung, Schriften zum Öffentlichem Recht, Band 262, Duncker & Humblot, Berlin, 1975, s.48

6 W. Schreiber, Handbuch des Wahlrechts zum Deutschen Bundestag, Kommentar zum Bundeswahlgesetz, 7., neu bearbeitete und erweiterte Auflage, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2002, s. 33

7 23 Mart 1949'da kabul edilen Alman Anayasası en son 26 Haziran 2002'de değişikliğe uğramıştır.

utschland-GG) göre Federal Almanya, demokratik, sosyal bir federal devlettir[8]. Almanya'da seçimlerin yönetim ve denetiminin yapılanmasını etkileyen önemli unsurlardan biri Almanya'nın bu federal yapısıdır. Almanya'nın idari yapısını belirleyecek olan diğer bir gelişme ise 1990'da iki Almanya'nın birleşmesiyle gerçekleşecektir[9].

Seçimlerin yönetimi ve denetimini etkileyen bir diğer unsur ise seçim sistemidir. Almanya'nın seçim sistemi, 20. yüzyılın ilk otuz yılı boyunca nispi temsil sistemiydi. Bu sistem, temsilde adaleti sağlayan ideal sistem olarak kabul edilmekteydi. Ancak nispi temsil sisteminin, gerek Weimar Cumhuriyeti'nin gerekse diğer demokrasilerin sona ermesinden sorumlu tutulmasından sonra, Batı Avrupa'da adil temsil esasına öncelik veren seçim sistemleri önemini yitirmeye başlamıştır[10]. Bunun üzerine nispi temsil sisteminde bazı değişiklikler yapılmıştır. Nitekim, Almanya'da Nasyonal Sosyalist Dikta Rejiminden sonra tekrar nispi temsil sistemine dönülmemiş, karma bir nispi temsil sistemi uygulamaya konulmuştur[11]. Karma sistem, nispi temsil sisteminin olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. Bu sistem, Almanya'da, 1945'ten itibaren siyasi partiler rejimiyle birlikte istikrarlı bir görünüm sergilemiştir[12]. Almanya'da iki büyük koalisyon olması ve seçimlerden önce yapılacak koalisyonların belli olması da istikrar sağlanmasında önemli bir etkendir. 1994 seçimlerden beri Bundestag'da CDU/CSU, SPD, FDP, Bündnis 90/ Die Grünen ve PDS (2005 seçimlerinden beri Die Linke) temsil edilmektedirler[13]. Karma seçim sistemlerinin değişik örneklerinden ilk kez Almanya'da denenmiş bir kombinasyon, dar bölge ile nispi temsil kombinasyonudur. Bu sistem, çoğunluk ve nispi temsil arasında dengeli bir kaynaştırma yapmakta ve seçmenlerin hem adaya hem de siyasi partiye oy vermesini sağlamaktadır. Bunun için de buna "çift oy sistemi" ya da "kişiselleştirilmiş nispi temsil sistemi" (Personalisierte Verhältnisswahl) de denilmektedir[14]. Almanya'daki bu karma nispi temsil sistemi, bir model niteliği kazanmıştır[15].

Alman Anayasasında, seçimlerle ilgili genel esaslar belirtilmiştir[16]. Seçimle ilgili ayrıntılı düzenlemeler, Federal Seçim Yasasında[17] (Bundeswahlgesetz-BWG) ve Federal İçişleri Bakanlığınca Federal Seçim Düzeni Yasasını somutlaştırmak için BWG md. 52 uyarınca çıkarılmış olan Federal Seçim Düzeni[18] (Bundeswahlordnund-BWO) ile ilgili düzenlemede yer almaktadır[19]. Federal Seçim Yasasında, seçim sistemi, seçim kurullarının oluşumu ve görevleri, seçme ve seçilme hakkı, seçim hazırlıkları, seçim işlemi, seçim sonuçlarının belirtilmesi, seçimlerin tekrarı gibi konular düzenlenmiştir. Federal Seçim Düzeninde ise seçim kurulları ve yöneticilerinin yanında, seçim hazırlıkları ayrıntılı olarak ele alınmış ve seçim bölgelerinin oluşturulması, seçmen kütüğü, seçmen kartı, dar çevre aday önerileriyle, federal aday listelerinin nasıl oluşturulacağı, seçim yeri, seçim zamanı ve seçim işlemine ilişkin ayrıntılar düzenlenmiştir. Seçim sonuçlarının belirlenmesi, açıklanması ve seçimin tekrarı burada, Federal Seçim Yasa-

---

8 Alman Anayasasının 20. maddesine göre: "Federal Alman Cumhuriyeti, demokratik ve sosyal bir federal devlettir. Egemenlik tümüyle halkındır. Halk bu yetkiyi, seçimler ve oylamalar aracılığıyla yasama, yürütme ve yargı yetkileriyle donanmış özel organlar eliyle kullanır. Yasama, anayasal düzene, icra kuvveti, yargı, yasaya ve hukuka bağlıdır."

9 İki Almanya'nın birleşmesinden önce, Federal Alman Cumhuriyeti 11 eyaletten oluşuyordu. 22 Temmuz 1990'da kabul edilen bir yasayla Alman Demokratik Cumhuriyeti beş federe birime ayrılmış ve 3 Ekim 1990'da bu birimler Federal Almanya'ya katılmışlardır. Böylece, bugün Almanya'da federal birliği oluşturan 16 eyalet bulunmaktadır.

10 F.Armaoğlu, Seçim Sistemleri, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik, Ankara, 1953, s.12

11 D.Nohlen, "Seçim Sistemleri", Türkiye ve Avrupa'da Seçim Sistemleri, Friedrich Ebert Vakfı, İstanbul,1996, s.44

12 P.Martin, Les systèmes électoraux et les modes de scrutin, Montchrestien, Paris, 1994, s.136

13 http://www.bundestag.de/parlament/wahlen/sitzverteilung/1543.html (22.05.06)

14 E. Teziç, a.g.e., s.295

15 D.Nohlen, a.g.e., s.35

16 Alman Anayasasının 38. maddesine göre: "Alman Bundestag vekilleri, oyla seçilirler. Bütün halkın temsilcisi olan vekiller emir ve talimatlara bağlı değildirler sadece vicdanlarıyla hareket etme yükümlülüğündedirler. Seçme hakkına sahip olan 18 yaşını doldurmuş olan kimsedir; seçilme hakkına sahip olan kişi reşit olmuş kişidir. Bunun dışındakileri federal yasalar belirler."

17 Federal Seçim Yasası 23 Temmuz 1993'te yürürlüğe girerek son olarak 11 mayıs 2005'te değişikliğe uğramıştır.

18 19 Nisan 2002'de yürürlüğe giren yasa son olarak 27 Ağustos 2002'de değiştirilmiştir.

19 K. Hesse, Grundzüge des Verfassungsrechts der Bundesrepublik Deutschland, 9. ergänzte Auflage, C. F. Müller Juristischer Verlag, Heidelberg, Karlsruhe, 1976, s.238

sına oranla daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bunun dışında her eyaletin, ayrı bir eyalet anayasası ve Federal Seçim Yasasına aykırı olmamak koşuluyla ayrı bir seçim yasası ve seçim düzeni mevcuttur[20]. Seçimlerin denetim ve gözetiminin düzenlendiği yasa, Seçim Denetim Yasasıdır. Seçim Denetim Yasasına[21] (Wahlprüfungsgesetz-WprüfG) göre seçim denetimi Bundestag tarafından yapılmaktadır. Bundestag'ın kararları Seçim Denetim Kurulu tarafından hazırlanmaktadır. Bu karara karşı Federal Anayasa Mahkemesine şikayet hakkı mevcuttur. Anayasa ve seçim kanunları yanında Alman Ceza Yasasında[22] (Strafgesetzbuch-StGB) da seçimleri koruyan hükümler yer almaktadır.

I- GENEL OLARAK ALMANYA'DA SEÇİMLER

A- BUNDESTAG SEÇİMLERİ

Anayasada, Bundestag (Federal Meclis ya da Birinci Meclis) seçimlerinin genel, doğrudan, özgür, eşit ve gizli olarak yapılacağı düzenlenmiştir. Seçim hukukunun bu beş temel ilkesi, bütün vatandaşların eşit ve özgür bir şekilde, birlikte karar verebilmelerinin demokratik altyapısını oluşturmaktadır[23]. Bundestag seçim dönemi, bunu izleyen düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla dört yılda bir yapılır[24]. 1990'dan 2002'ye kadar en az 656 vekille temsil edilen Bundestag, 2002 seçimlerinden beri en az 598 vekille temsil edilmektedir[25]. Bu 598 sandalyenin sabit olmadığını, artık sandalyelerle artabileceğini belirtmek gerekir. Nitekim artık sandalyelerle (Überhangmandat) 2002'de Bundestag'taki vekil sayısı 603'e, 2005 seçimlerinde ise 613'e ulaşmıştır.

2002 Seçimlerinden beri Almanya, 299 seçim çevresine bölünmüştür[26]. Federal Seçim Yasasına göre, bir seçim çevresindeki nüfus diğer seçim çevrelerindekinden % 15'den daha fazla ya da daha az olmamalı; eğer aradaki fark % 25'den fazla ise o zaman seçim çevresi yeniden sınırlandırılmalıdır (BWG md.3/3). Bu sınırlandırma teklifini verme yetkisi Seçim Çevre Komisyonuna[27] aittir, bu konuda değişiklik kanunla yapılır.

---

20 W. Woyke, a.g.e.,s.124

21 12 Mart 1951'de yürürlüğe giren yasa son olarak 28 Nisan 1995'de değişikliğe uğramıştır.

22 StGB 107'e göre "Bir seçime ya da seçim sonuçlarının belirlenmesine cebir ya da tehditle engel olan kişi, beş yıla kadar hürriyeti bağlayıcı cezaya ya da para cezasına, çok ağır durumlarda en az bir yıl hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkum edilir."
StGB 107 a Seçim sahtekarlığına ilişkindir: "Seçme hakkına sahip olmadığı halde, oy kullanan ya da başka şekilde seçim sonuçlarının yanıltılmasına neden olan ya da seçim sonucunu değişikliğe uğratan kişi, 5 yıla kadar hürriyeti bağlayıcı ceza ya da para cezası ile cezalandırılır. Bundan başka bir seçim sonucunu yanlış duyuran ya da duyurulmasına neden olan kişi de cezalandırılır."
StGB 107 b Seçim evraklarında sahtekarlık suçunu düzenler. Buna göre seçmen kütüğüne yanlış bilgilerle kaydolan, kayıt olma hakkına sahip olmadığını bildiği birini kaydeden, seçim hakkına sahip olduğunu bildiği birine engel olan ve seçilme hakkı olmadığı halde seçimlerde aday olan kişi, 6 aya kadar hürriyeti bağlayıcı ceza ya da gündelik ücret üzerinden 180 gün para cezasına çarptırılır.
StGB 107 c seçimlerin gizliliğini bilerek ihlal eden kişileri cezalandırmaktadır.
StGB 108'e göre her kim hukuka aykırı olarak bir başkasını, mesleki ya da ekonomik bağımlılığını kullanarak cebir ya da tehditle seçme hakkını belirli bir şekilde kullanmaya zorlar ya da engel olursa, beş yıla kadar hürriyeti bağlayıcı cezaya ya da para cezasına mahkum edilir. Daha ağır ihlallerde hürriyeti bağlayıcı ceza 10 yıla çıkabilmektedir. StGB 108 a seçmenleri yanıltmayı ve 108 b seçmene rüşveti cezalandırmaktadır.

23 S.Aeppli, Das beschränkte Wahlrecht im Übergang von der Stände- zur Staatsbürgerschaft, Dissertation der Rechts- und Staatswissenschaftlichen Fakultät der Universität Zürich, Schultess Polygraphischer Verlag AG, Zürich, 1988, s.4

24 Alman Anayasası'nın 39. maddesine göre: "Bundestag, daha sonra yapılacak düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla dört yılda bir seçilir. Seçim dönemi, yeni bir Bundestag'ın toplanmasıyla sona erer. Yeni seçimler seçim döneminin başlangıcından en erken kırkaltı, en geç kırksekiz ay sonra gerçekleşmektedir. Bundestag'ın feshi halinde, yeni seçimler altmış gün içinde gerçekleştirilir. Bundestag, en geç seçimlerden sonraki otuzuncu günde toplanır."

25 http://www.wahlrecht.de/bundestag/index.htm (18.05.06)

26 http://www.wahlrecht.de/bundestag/index.htm (18.05.06)

27 Bu komisyon bir Federal Devlet İstatistik Dairesi Başkanından, bir Federal İdare Hakiminden ve bundan başka beş üyeden oluşur. Seçim Çevre Komisyonunun görevi, seçim çevresindeki nüfus değişimlerini bildirmek ve seçim çevresi konusunda ne tür değişiklik yapılması gerektiğini beyan etmektir. Seçim Çevresi Komisyonunun raporunu, İçişleri Bakanlığına Bundestag'ın seçim döneminin başlangıcından sonraki 15 ay içinde vermesi gerekir. İçişleri Bakanlığı bu raporu Parlamentoya iletir, o da bunu resmi gazetede ilan eder. (BWG md.3)

Karma nispi temsil sistemine göre yapılan Bundestag seçimlerinde, seçmenler iki oya sahiptirler. Seçmen sandık başında, aynı anda hem küçük seçim çevresinden (dar çevre) bir tek aday için, hem de büyük seçim çevresi için bir parti listesine olmak üzere iki kez oy kullanır[28]. Sandalyelerin dağılımı Hare/Niemeyer yöntemine[29] göre yapılmaktadır. Sandalyelerin partiler arasında bölüştürülmesi ve oyların sayımı iki aşamada olmaktadır[30]. Birinci aşamada, küçük çevrelerden en çok oy alan adaylar seçilmiş sayılırlar[31]. İkinci aşamada büyük seçim çevrelerindeki geri kalan sandalyeler parti listeleri arasında nispi sisteme göre bölüştürülür[32]. Kanuna göre bir kimse hem küçük seçim çevresinden, hem de büyük seçim çevresinden parti listesinden aday olabileceği için, küçük seçim çevresinden çoğunluk sistemi ile seçilmişse, onun adı listede atlanır, kendisini izleyen aday seçilmiş olur[33]. Eyaletlerde bir parti, birinci oylarla ikinci oylarla olduğundan daha fazla vekil çıkarmışsa bu ilk oylarla elde ettiği doğrudan vekilleri muhafaza eder[34]. Bu vekiller artık sandalye olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eğer bir parti, seçimlerde yüzde beş barajının üzerinde oy almışsa veya en az üç dar çevrede bir sandalye elde ederse, mecliste temsil edilme hakkına sahiptir[35]. Ulusal azınlık partilerinde seçim barajı uygulanmamaktadır. Schleswig'deki Danimarkalı azınlık bu konuda bir örnek olarak gösterilmektedir[36].

B- EYALET MECLİSİ SEÇİMLERİ

Eyalet Meclislerinin (Landtag) seçimleri, her dört veya beş yılda bir yapılmaktadır. Eyaletlere göre bu süre farklılıklar göstermektedir. Her eyaletin ayrı bir anayasası ve ayrı seçim yasası bulunmaktadır. Eyalet Anayasalarında, genellikle seçimlerle ilgili düzenlemelere yer verilse de, bu konudaki ayrıntılar eyaletlerin seçim yasalarında bulunmaktadır[37]. Alman Anayasasının 28. maddesi çerçevesinde, Eyalet ve Belediye seçimlerindeki seçim denetiminde, Eyaletlerin anayasa çerçevesinde bir otonomiye sahip oldukları söylenebilir. Alman Anayasasının 83. maddesinde; eyaletlerin, anayasada farklı bir şekilde kararlaştırılmadığı sürece eyalet yasalarını uyguladıkları belirtilmiştir.

C- AVRUPA PARLAMENTOSU SEÇİMLERİ

Almanya'da Avrupa Parlamentosu Üyelerinin Seçimi Hakkındaki Yasa'ya[38] (Europawahlgesetz- EuWG) göre, Avrupa Parlamentosunda Almanya'yı 99 vekil temsil etmektedir. EuWG'nin birinci maddesine göre; bunlar genel, eşit, serbest ve gizli oyla beş yıl için seçilirler. Seçimler, seçim aday listeleri önerileriyle nispi temsil ilkelerine göre yapılır. Seçim aday listesi her eyalet için ayrı ayrı ya da bütün eyaletler için birlikte oluşturulabilir. EuWg'nin 2. maddesine göre her seçmenin tek bir oyu vardır. EuWG 4. maddeye göre yasada aksi kararlaştırılmadığı sürece Federal Seçim Kanununun hükümleri uygulanır. Seçim denetimi için de, Seçim Denetim Yasası uygulanır. EuWG 26. madde uyarınca Bundestag'ın seçim denetimiyle ilgili verdiği karara karşı şikayet, Federal Anayasa Mahkemesine yapılır. Bu şikayet; itirazı Bundestag tarafından reddedilen vekilliği tartışmalı olan kişi ve onu destekleyen en az yüz seçmen tarafından ya da Avrupa Parlamentosunda Almanya'yı temsil eden en az sekiz vekil tarafından, Bundestag'ın kararından itibaren iki ay içinde Federal Anayasa Mahkemesine yapılmalıdır.

---

28 E.Teziç, a.g.e., s.296

29 1989'a kadar Almanya'da uygulanan sitem d'Hont metodudur. 1989'da Hare-Niemeyer metodunun uygulanmasına karar verilmiştir.

30 E.Teziç, a.g.e., s.297

31 E.Teziç, a.g.e., s.297

32 E.Teziç, a.g.e., s.297

33 E.Teziç, a.g.e., s.297

34 J.M. Cotteret, C.Emeri, Les systèmes électoraux, 6.édition, Presses Universitaires, Paris, 1994, s.81

35 http://www.handbuch-deutschland.de/book/tu/003_001_print.html (12.06.2005)

36 W. Schreiber, a.g.e., s.226

37 W.Woyke, a.g.e., s.124

38 8 Mart 1994'te yürürlüğe girmiş ve 15 Ağustos 2003 tarihli yasanın 2. maddesi ile değişikliğe uğramıştır.

II- SEÇİM KURULLARI VE YÖNETİCİLERİ

A- SEÇİM KURULLARI

Kendi kendini organize eden "sui generis" toplumsal kuruluşlar olan seçim kurulları, kural olarak emir ve talimatlara bağlı değildirler. Seçim kurulları, kararlarında yasaya bağlı olmalı fakat aynı zamanda görevlerini tarafsız ve devletin yürütme ve yargı erkinden bağımsız olarak gerçekleştirmelidirler. Almanya'nın federal yapısı seçim kurullarının oluşumunu da etkilemiştir. Federal Seçim Yasasına göre Almanya'da bir Federal Seçim Kurulu (Bundeswahlausschuss), her eyalette birer Eyalet Seçim Kurulu (Landeswahlausschuss), her seçim çevresinde bir Seçim Çevresi Kurulu (Kreiswahlausschuss) ve her seçim bölgesinde[39] bir Sandık Kurulu (Wahlvorstand) bulunmalıdır.

Federal Seçim Kurulu başkan olarak bir Federal Seçim Yöneticisi (Bundeswahlleiter) ve onun tarafından tayin edilen sekiz üyeden oluşmaktadır. Eyalet Seçim Kuruluyla Seçim Çevresi Kurulu, başkan olarak bir Seçim Yöneticisinden (Landeswahlleiter) ve onun tarafından tayin edilen altı üyeden oluşmaktadır. Sandık Kurulları ise bir başkan, başkan temsilcisi ve üçten yediye kadar değişen üyeden oluşmaktadır (BWG md. 9/2). Federal Seçim Kurulu, Eyalet Seçim Kurulları, Seçim Çevresi Kurulu ve Seçim Sandık Kurulları, kararlarını kamuya açık olarak verirler. Aksi kanunda düzenlenmedikçe oy çokluğuyla karar verirler, oy eşitliğindeyse başkanın oyu etkilidir (BWG md.10/1). Seçim kurulları üyeleri ile onların temsilcilerinin ve zabıt katiplerinin, görevlerini tarafsız olarak yapma ve sır saklama yükümlülükleri vardır (BWG md. 10/2). Federal Seçim Kurulu, Eyalet Seçim Kurulu ve Seçim Çevresi Kurulunun oluşumunda, seçim bölgelerindeki partiler de göz önünde bulundurulmalıdır. Partilerin bu seçim kurullarında temsil edilmeyi talep etme hakkı vardır. Bundestag'ta temsil edilen partilerin mecliste temsil ediliği için sınırlandırılması söz konusu olamaz. Mecliste temsil edilmeyen partiler, ancak çok küçük, seçmeni az partiler olmaları halinde dikkate alınmayabilirler. Küçük partilerin kendilerini bastırılmış hissetmemeleri için bu kurullarda en az bir temsilcileri bulunmalıdır[40].

1) Federal Seçim Kurulu

Federal Seçim Kurulunun (Bundeswahlausschus) görevlerinden en önemlisi Bundestag seçimine katılacak partileri tespit etmektir. Kurul, Bundestag'ta ya da Eyalet Meclisinde son seçimlerden beri kendi dar çevre aday önerileri[41] (Kreiswahlvorschlag) üzerine en az beş milletvekiliyle temsil edilen partileri tespit etmekle görevlidir. Bunun önemi, sadece bu partilerin seçim destek yazısı bulunmadan dar çevre aday önerilerini sunabilmeleri ve denetim olmadan kabul edilmeleridir. Kurul, seçimlerden önceki doksan gün içinde seçime katılmak istediklerini bildiren topluluklardan hangilerinin parti olarak tanınacağına karar vermektedir. Kurulun, bir diğer görevi, bir eyalet aday listesine ilişkin itirazları karara bağlamak ve eyalet aday listelerinin birleştirilmesi konusundaki açıklamalar hakkında karar vermektir. Son olarak da seçim çevresindeki eyalet aday listesinin sonuçlarını tespit etmektir[42].

2) Eyalet Seçim Kurulu

Eyalet Seçim Kurulunun (Landeswahlausschus) görevleri ise eyalet aday listelerinin kabulü konusunda karar vermek, dar çevre aday önerilerinin kabul ya da reddine ilişkin itiraz-

---

39 Seçim Düzeni Yasasına göre, 2500'den fazla ikamet edeni bulunmayan muhtarlıklar bir seçim bölgesi olarak kabul edilirler. Daha büyük olan muhtarlıklar birkaç seçim bölgesine bölünürler. Muhtarlıklar hangi seçim bölgelerinin oluşturulacağına karar verir. Seçim bölgelerinin seçime katılacak kişilerin katılımlarını mümkün olduğu kadar kolaylaştıracak şekilde sınırlandırılmaları gerekir. Hiçbir seçim bölgesinin, 2500'den fazla ikamet edeni bulunmamalıdır; ama seçim bölgesinin seçmenlerinin sayısı seçmenlerin nasıl oy kullandıklarının anlaşılabileceği kadar da dar olmaması gerekir. (BWO md. 12)

40 W.Schreiber, a.g.e., s.243

41 Dar çevre aday önerileri, doğrudan vekillik için aday olan bir kişinin aday olabilmesi için formüler yani basılı örneklerdir.

42 http://www.bundestag.de/parlament/wahlen/wahlgl/l1.html (18.03.2005)

ları karara bağlamak ve eyalet aday listelerine göre seçim sonuçlarını tespit etmektir[43]. Eyalet Seçim Kurulu, her eyalet aday listesi için kaç oy verildiğini saptar. Ayrıca her aday listesine kaç sandalye denk geldiğini hesaplar ve seçilen kişileri haberdar ederek onların bir hafta süre zarfında bu görevi kabul edip etmediğini bildirmelerini talep eder (BWG md.42).

3) Seçim Çevresi Kurulu

Seçim Çevresi Kurulunun (Kreiswahlausschuss) görevleri arasında dar çevre aday önerilerindeki eksiklikleri gidermek, Seçim Çevresi Yöneticisinin verdiği talimatlar hakkında karar vermek, dar çevre aday önerilerinin kabulü konusunda karar vermek, seçim bölgesindeki Seçim Sandık Kurullarının kararlarını denetlemek ve seçim çevresindeki oyların sonucunu ve hangi adayların seçim çevresinden doğrudan vekil olarak kazandığını tespit etmek sayılabilir[44]. Seçim Çevresi Kurulu, her seçim çevresinde, her dar çevre aday önerisi ve eyalet aday listesi için kaç oy verildiğini ve hangi adayın seçim çevresi vekili olarak seçildiğini tespit eder.

4) Sandık Kurulu

Sandık Kurulu, seçimlerin düzen içersinde gerçekleşmesini sağlar. Bağımsız bir seçim organı olan Sandık Kurulu (Wahlvorstand) seçimlerin genel olarak gözetiminden sorumludur[45]. Her seçim bölgesi için bir Sandık Kurulu öngörülmüştür. Kurul, sandık alanını düzenleme, seçimlerin gizliliğini sağlama, sandık alanında düzen ve sükuneti temin etme ve sandık alanında propaganda yapılmasını engellemekle görevlidir. Ayrıca bir seçmenin kabul ya da reddedilmesi hakkında karar alma, oy pusulaları ve oyların geçerliliği hakkında karar verme gibi yetkileri de vardır. Seçimler gerçekleşirken, Sandık Kurulu'nun en az üç üyesi hazır bulunmalıdır. Bunlar arasında mutlaka Sandık Kurulu başkanının ve zabıt katibininin ya da bunların temsilcilerinin bulunması gerekmektedir. Seçim sonucunun tespitinde ve açıklanmasında ise bütün üyelerin hazır bulunması gerekir (BWO md. 6/9).

Mektupla oy kullananlar için Mektup Sandık Kurulları (Briefwahlvorstand) oluşturulmuştur. Her seçim bölgesinde mektupla verilen oylar için en az bir Sandık Kurulu bulunmaktadır. Kaç adet Mektup Sandık Kurulu oluşturulacağı ise Seçim Çevresi Kurulu tarafından belirlenir (BWG md.8). Mektup Sandık Kurulları oluşturulurken dikkat edilmesi gereken husus, seçmenin oyunun seçim mektuplarının azlığı nedeniyle deşifre olmamasıdır. Bu kriter, bir seçim çevresi için birden çok Mektup Sandık Kurulu oluşturulurken göz önünde bulundurulur. Seyyar Sandık Kurulları (Beweglicher Wahlvorstand) ise, ihtiyaç halinde hastanelerde, yaşlılar yurdu ya da bakım evlerinde, manastırlarda, sosyal terapi merkezlerinde ve hapishanelerde kurulmaktadır.

B- SEÇİM YÖNETİCİLERİ VE GÖREVLERİ

Federal Seçim Yöneticisi ve onun temsilcisi, İçişleri Bakanlığı tarafından süresiz olarak atanır (BWO md.1). Eyalet Seçim Yöneticisi, Seçim Çevresi Yöneticisi, Sandık Kurulu Başkanı ve bunların temsilcileriyse Eyalet yönetimi ya da Eyalet yönetiminin belirlediği bir makam tarafından (genelde Eyalet İçişleri Bakanlığı) atanırlar. Eyalet Seçim Yöneticisi ve temsilcisi de süresiz olarak atanır (BWO md. 2). Seçim Çevresi Yöneticisi ve temsilcisi ise her seçim döneminden önce atanır ve en fazla seçim döneminin bitimine kadar görevlerini sürdürürler (BWO md. 3)

Federal Seçim Yöneticisi, Eyalet Seçim Yöneticisi ve Seçim Çevresi Yöneticisi, genel seçimlerin belirlenmesinin hemen ertesinde, seçim kurullarının üyelerini ve her üye için bir temsilci atarlar. Seçim kurullarındaki üyeler, kural olarak partilerin son seçimlerde o bölgede elde ettikleri ikinci oyların çokluğunun sırasına göre ve zamanında o partiler tarafından önerilen seç-

[43] http://www.bundestag.de/parlament/wahlen/wahlgl/11.html (18.03.2005)
[44] http://www.bundestag.de/parlament/wahlen/wahlgl/11.html (18.03.2005)
[45] http://www.braunschweig.de/rat_verwaltung/verwaltung/ref0120/wahlen/abc/wahlvorstand.html (20.01.2005)

me hakkına sahip olan kişiler arasından seçilir. Federal Seçim Kurulu, Eyalet Seçim Kurulu ve Seçim Çevresi Kurulu, genel seçimlerden sonra en fazla seçim süresinin sonuna kadar mevcudiyetlerini korurlar (BWG md. 9/2). Federal Seçim Yasasına göre kimse birden fazla seçim organının üyesi olamaz (BWG md. 9/3).

Uygulamada Federal Seçim Yöneticisi genelde aynı zamanda İstatistik Dairesi başkanıdır (Statistisches Bundesamt) ve temsilcisi de yine bu makamdaki üst düzey bir görevlidir. Eyalet Seçim Yöneticisi de ya Eyaletin İçişleri Bakanlığı ya da yine İstatistik Dairesinde görevlidir. Seçim Çevresi Yöneticisi de genelde Belediye yönetiminde görevli olanlar arasından, Sandık Kurulu Başkanı da muhtarlıkta görevli olanlar arasından tayin edilir[46]. Seçim yöneticilerinin görevi, resmi makama bağlı onursal bir görevdir[47]. Bu görevi kabul etmek her seçmen için mecburidir; ancak çok önemli nedenlerden dolayı reddedilebilir. Kural olarak, yine de kimse seçim yöneticisi olmaya zorlanamaz; ancak geçerli bir neden öne sürmeyen ya da yeterli bir özür bildirmeyen kişi yasalara aykırı davranmış olmaktadır[48]. Federal Seçim Yasasına göre yasalara aykırı olarak onursal bir görevi hiçbir neden göstermeden reddeden ya da geçerli bir neden öne sürmeyen kişi beş yüz Euro'ya kadar ceza ödemelidir (BWG md. 49a).

1) Federal Seçim Yöneticisinin Görevleri:

Federal Seçim Yöneticisi, seçimlerin seçim düzenine uygun bir şekilde yapılıp yapılmadığının denetiminin yanı sıra seçimlerin organizasyonu ve hukuki sorunların çözümüne katkıda bulunur. Federal Seçim Yöneticisi, Seçim Kurulunu oluşturur ve ona başkanlık eder. 1987'deki Bundestag seçimlerinden sonra Federal Seçim Yöneticisi hazırlık aşamasına daha fazla dahil edilmiştir[49].

Federal Seçim Yöneticisi, hangi toplulukların parti olarak kabul edildiğini ve hangi partilerin seçimlere katılabileceğini ilan eder. Federal Seçim Yöneticisinin, partilerin içişlerine ilişkin detaylı bir kontrolü, partilerin özgürlüğüne (GG md. 21) ve hukuk devleti ilkesine (GG md. 20/3) aykırı olacağı için kabul edilemez. Federal Seçim Yöneticisinin, bir partiyi kabul etmeden önce onun belgelerinin asgari şartlara uygun olup olmadığını kontrol etmesi Bundestag seçimleri açısından büyük bir önem taşır. Bunun sebebi partilerin Seçim Yasasının 18. Maddesinin 2. fıkrasına göre program ve tüzüklerini bildirmiş olduklarının bu vesileyle denetlenmiş olmasıdır[50].

Federal Seçim Yöneticisi, Eyalet Seçim Kuruluna şikayette bulunma hakkı yanında dar çevre aday önerilerinin kabul ya da reddi ile ilgili olan Seçim Çevresi Kurullarının kararlarını ve Eyalet Seçim Kuruluna yapılan şikayetleri de denetleme yetkisine sahiptir. Çifte adaylıkların önlenmesi için seçilecek adayların denetimi ve sicillerinin hazırlanması, Eyalet aday listelerinde seçilenlerin Eyalet Seçim Yöneticisine bildirilmesi, seçim çevresindeki nihai seçim sonucunun bildirilmesi gibi işler de, Federal Seçim Yöneticisinin görevleri arasındadır[51]. Bu görevleri yerine getirirken Federal Seçim Yöneticisi emir ve talimatlarla değil, yasalara bağlıdır. Seçim organları arasında talimata tabi olma söz konusu değildir. Bu nedenle Federal Seçim Yöneticisinin de diğer organlara talimatlar vermesi söz konusu değildir; ama çok önemli bir koordinasyon ve kontrol işlevi vardır[52].

---

46 W.Schreiber, a.g.e., s.240

47 W.Schreiber, a.g.e., s.241

48 W.Schreiber, a.g.e., s.252

49 C.Geiert, "Bundestagswahl 2002: Die aufgaben des Bundeswahlleiters", s.2 http://www.bundeswahlleiter.de/wahlen/download/adbwl.pdf (15.04.2005)

50 C.Geiert, "Bundestagswahl 2002: Die aufgaben des Bundeswahlleiters", s.6 http://www.bundeswahlleiter.de/download/adbwl.pdf (15.04.2005)

51 C.Geiert, "Bundestagswahl 2002: Die aufgaben des Bundeswahlleiters", s.1 http://www.bundeswahlleiter.de/wahlen/download/adbwl.pdf (15.04.2005)
http://www.bundeswahlleiter.de/wahlen/download/adbwl.pdf

52 C.Geiert, "Bundestagswahl 2002: Die aufgaben des Bundeswahlleiters", http://www.bundeswahlleiter.de/download/adbwl.pdf (15.04.2005)

2) Eyalet Seçim Yöneticisinin Görevleri:

Eyalet Seçim Yöneticisinin görevlerinden ilki, Eyalet Seçim Kurulu üyelerini önermek ve kurulu oluşturmaktır. Matbu formları tedarik etmek ve hazırlamak, eyalet aday listelerinin öndenetimi ve kabulü, adayların kabul edilmeyen çift adaylıkları olup olmadığının kontrolü Eyalet Seçim Yöneticisinin görevlerindendir. Eyalet Seçim Kurulunun eyalet aday listeleri ile ilgili kararlarının denetimi ve Federal Seçim Kuruluna itiraz hakkı, kabul edilen eyalet aday listelerinin ilanı, bu listelerin sırasını ve eyalet aday listesindeki ilk beş adayın Seçim Çevresi Yöneticisine bildiriminden de, Eyalet Seçim Yöneticisi sorumludur. Ayrıca, Eyalet Seçim Yöneticisinin, eyalette seçim sonuçlarını ilan etmek ve eyaletin seçim çevresindeki sonucunun, Federal Seçim Yöneticisine ve Eyalet Seçim Kuruluna bildirilmekten başka eyalette seçimlerin düzene uygun yapılıp yapılmadığını kontrol etmek gibi görevleri ve seçim işlemlerine karşı itiraz hakkı vardır.

3) Seçim Çevresi Yöneticisinin Görevleri

Seçim Çevresi Yöneticisinin görevleri arasında şunlar sayılabilir: Seçim Çevresi Kurulunun oluşturulması, dar çevre aday önerilerinin verilmesini talep etme, Seçim Çevresi Kurulunun yönetimi, seçim bölgelerinin oluşturulmasında etkin olma, oy pusulalarını ve matbu formları tedarik etme ve hazırlama, dar çevre aday önerilerinin kabulü ve öndenetimi, verilen dar çevre aday önerilerinin Eyalet Seçim Yöneticisi ve Federal Seçim Yöneticisine bildirme, güvenilir kişilerin[53] ortadan kaldırılabilecek eksiklikleri gidermesini talep etme, Seçim Çevresi Kurulunun kararlarına karşı itiraz hakkı, kabul edilen dar çevre aday önerilerinin ilanı, küçük beldeleri tek bir ilçe seçim bölgesi altında birleştirmek, seçim sonucunun seçim çevresinde duyurulması ve Eyalet Seçim Yöneticisine bildirilmesi[54].

III- SEÇİM İŞLEMLERİ

Seçim işlemlerinin teknik ayrıntıları, Seçim Düzeni Yasasında düzenlenmiştir. Seçim işlemlerinin üç aşamasını; seçim hazırlıkları, seçimlerin gerçekleşmesi ve seçim sonuçlarının açıklanması oluşturur. Seçmen Kütükleri Bürosu (Meldeamt), muhtarlıkların denetimi altında olduğu için seçmen kütüklerinden muhtarlıklar sorumludur ve bu nedenle seçimlerde çok büyük bir yük altındadırlar[55].

A- SEÇİM HAZIRLIKLARI

1) Seçmen Kütüğü ve Seçmen Kartı

Muhtarlıklar her seçim bölgesi için bir seçmen kütüğü (Wählerverzeichniss) oluştururlar[56]. Seçmen kütüğüne kayıtlı olduğu halde seçim bölgesinde seçmen olması engellenmiş olan ya da herhangi bir nedenden dolayı seçmen kütüğüne kaydı yapılamayan bir seçmene talebi üzerine bir oy pusulası verilir (BWG md.17). Muhtarlıklar, her seçimden önce her seçim bölgesi için seçmenin ad, soyad, doğum tarihinin ve ikametgahının bulunduğu kütüğü hazırlarlar. Muhtarlık, en geç seçimlerden önceki 24. gün hangi amaçlarla ve hangi koşullarda, nerede, ne sürede ve hangi saatler arasında seçmen kütüğünün incelenebileceğini kamuya açıklar. İnceleme süresi içersinde yazılı ya da sözlü olarak seçmen, seçmen kütüğüne itiraz edilebilir. Muh-

---

53 Seçim Denetim Yasasının 22. maddesinin 1. fıkrasında her dar çevre aday önerisinde bir güvenilir kişinin ve bir güvenilir kişi temsilcisinin belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Eğer bu isim altında belirlenmiş bir kişi yoksa ilk olarak dar çevre aday önerisini imzalayan kişinin, güvenilir kişi, ikinci olarak imzalayan da onun temsilcisi olarak kabul edileceği düzenlenmiştir.

54 http://www.bundestag.de/parlament/wahlen/wahlgl/k/k06.html (20.01.2005)

55 W. Woyke, Bundestagswahlen, Informationen zur politischen Bildung, 287, 2005, s.15

56 Seçmen kütüğünde seçimden önceki 35. güne kadar kayıt edilen ve Seçmen Kütükleri Bürosuna bildirilen herkesin kaydı vardır. Seçmen kütüğüne kaydolmak isteyen kişinin bunu seçimlerden en geç 21 gün önce yazılı olarak talep etmesi gerekmektedir. Her seçmen, seçimlerden önceki 20. işgününden 16. işgününe kadar genel açılış saatleri içinde kendisi hakkındaki seçmen kütüğüne işlenmiş kayıtların doğruluğunu ve tamlığını kontrol etme hakkına sahiptir. Başka kişilerin seçmen kütüğündeki kaydın doğruluğunu ve tamlığını kontrol edebilmeleri için, seçmen kütüğünde bir eksikliğin olduğu konusunda inandırıcı deliller sunmaları gerekmektedir.

tarlıkların, itiraz sonucunu en geç seçimlerden önceki 10. gün bildirmeleri gerekmektedir. Muhtarlığın kararına karşı iki gün içersinde Seçim Çevresi Kuruluna itirazda bulunulabilir. Seçim Çevresi Kurulu da kararını en geç seçimlerden önceki 4. gün bildirmelidir. Seçmen kütüklerinin hazırlanması en geç seçimlerden önceki gün, ama seçimlerden önceki üçüncü günden önce de olmamak kaydıyla sonuçlandırılır (BWO md.24).

Seçmenlere en geç seçimlerden önceki 21. gün seçmen kartı (Wahlschein) verilir. Nerede ve ne süre içinde seçmen kartı istenebileceği bildirilir. Seçme hakkına sahip olup bir seçmen kütüğüne kayıtlı olan kişi talep üzerine bir seçmen kartı elde edebilir. Seçmen, seçim günü seçim çevresi dışında bulunacaksa veya taşınmışsa ve taşındığı seçim çevresinin seçmen kütüğüne henüz kaydolmamışsa talep üzerine bir seçmen kartı alabilir (BWO md. 25). Seçmen kartları, eyalet seçim listeleri kabul edilmeden dağıtılmamalıdır. (BWO md. 28)

Bir diğer önemli seçim hazırlığı, seçim önerileridir. Dar çevre aday önerileri ve federal aday listeleri arasında bir ayrım yapmak gerekir.

2) Dar Çevre Aday Önerileri

Dar çevre aday önerileri (Wahlkreisvorschlag) partiler tarafından ya da seçmenler tarafından düzenlenebilir. Bundestag ya da Eyalet Meclisinde son seçimlerden beri kendi dar çevre aday önerileri olmadan, aralıksız beş milletvekili ile temsil edilmiş olan partiler, dar çevre aday önerilerini, ancak Federal Seçim Kurulu parti olma özelliğini tanırsa ve Federal Seçim Yöneticisine en geç seçimlerden önceki 90. günde seçimlere katılacağını yazılı olarak bildirirlerse sunabilirler. Bu bildirim, Federal Seçim Kurulunun en az üç üyesi ya da onların temsilcileri tarafından imzalanmalıdır. Bu bildirimde, parti hangi ad altında seçime katılacağını ve yazılı seçim programını beyan etmelidir. Federal seçim yöneticisi bu bildirimi denetlemelidir. Eğer bir eksiklik görürse, parti yönetim kurulunu haberdar eder ve onu bu eksiklikleri tamamlamaya çağırır (BWG md.18).

Dar çevre aday önerisi, sadece adayın adını içermelidir. Her aday yalnız bir seçim çevresinde ve sadece bir dar seçim çevresi aday önerisinde aday olarak gösterilebilir. Dar çevre aday önerileri en az 200 seçmen tarafından imzalanmış olmalıdır. Bu 200 imza talebi, ulusal azınlık partileri için geçerli değildir. Seçim Çevresi Yöneticisi ayrıca dar çevre aday önerilerinin bir ön denetimini yapar. Çifte adaylık halinde diğer Seçim Çevresinin Yöneticisine haber verir. Seçim Çevresi Yöneticisi, hem Eyalet Seçim Yöneticisine hem Federal Seçim Yöneticisine tuttuğu kayıtları hemen gönderir ve kuşkulu bulduğu hususları derhal bildirir.

3) Eyalet Aday Listeleri

Eyalet aday listeleri sadece partiler tarafından düzenlenebilir. Her aday sadece bir eyalette ve bir eyalet listesinde önerilebilir. Eyalet aday listeleri, Eyalet Seçim Yöneticisi tarafından bir öndenetime tabidir (BWG md. 27). Eyalet Seçim Kurulu, seçimden önceki 58. günde eyalet listelerinin kabul edilmesine karar verir (BWG md. 28). Kurul, eyalet seçim listelerinin, geç ulaştırılması ya da Federal Seçim Yasası ve Federal Seçim Düzenine uygun olmaması halinde reddedebilir. Seçim listesindeki sorun adaylardan kaynaklanıyorsa bu adayların isimleri eyalet listelerinden silinir. Buna ilişkin olarak verilen karar, Eyalet Seçim Kurulunun oturumunda açıklanır. Eyalet Seçim Kurulu bir listeyi kısmen ya da tamamen reddederse, bunun duyurulmasından itibaren üç gün içersinde Federal Seçim Kuruluna itirazda bulunulabilir. İtiraz hakkına sahip kişiler, Eyalet listelerindeki güvenilir kişiler[57] ve Eyalet Seçim Yöneticisidir. Eyalet Seçim Yöneticisi bir eyalet listesinin kabulü kararına karşı da itirazda bulunabilir[58].

---

57 Her dar çevre aday önerisinde bir güvenilir kişinin ve onun temsilcisinin belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Sadece bu güvenilir kişiler seçim çevresi önerisiyle ilgili açıklamalar yapabilmektedirler. Bunun yanında Seçim Çevresi Yöneticisinin bir eksikliği gideremeyemesi halinde sadece güvenilir kişiler bu eksikliği ortadan kaldırabilirler. (BWG md. 22)

58 İtiraz işleminde taraf görünen kimseler dinlenir. İtiraz hakkındaki karar en geç seçimlerden 52 gün önce verilmelidir. Eyalet seçim yöneticisi kabul edilen listeleri en geç seçimlerden önceki 48. günde ilan eder (BWG md.28).

B- SEÇİMİN GERÇEKLEŞTİĞİ SIRADA UYULACAK ESASLAR

Seçimler kamuya açık olmalıdır. Sandıkların konulacağı yeri muhtarlıklar belirler; seçim için mümkün olduğu ölçüde muhtarlık binaları tahsis edilmeye çalışılır. Sandıkların konulacağı yerlerin belirlenmesinde seçmenin rahat bir şekilde oy kullanabilmesi gözetilir. Seçim yapılacak yerlerde, özellikle sakat ve engelli kişilerin de rahatça oy kullanabileceği bir ortam hazırlanması gerektiği belirtilmiştir (BWO md. 46). Muhtarlıklar, seçim bölgelerini ve seçim yerlerini seçimlerden en geç 6 gün önce belirler. Seçimler saat 8:00-18:00 arasında yapılır (BWO md.47). Küçük hastanelerde, yaşlılar yurdunda ya da bakım evlerinde oy kullanılabilmesi için Seyyar Sandık Kurulları (Beweglicher Wahlvorstand) kurulur. Manastırlarda, sosyal terapi merkezlerinde ve cezaevlerinde de bu Seyyar Sandık Kurulları aracılığı ile oy kullanılabilecektir (BWO md. 62). Bunun yanı sıra bir diğer özel durum mektupla oy verilebilmesidir. 1957'den beri seçmenler, oylarını mektup yoluyla da verebilmektedirler. Mektupla seçime ancak bazı özel durumlarda izin verilmektedir. Seçim gününde, seçim bölgesi ya da eyalet dışında olanlar ya da işleri dolayısıyla bağlı bulundukları seçim bölgesi dışında çalışanlar, yaşlılık, sağlık nedenleri ya da başka önemli sebeplerden dolayı seçim gününde kendi seçim bölgelerinde oy veremeyecek olanlar, mektup yoluyla seçime katılabilirler. Mektupla seçim, seçimlerin gizliliği ve özgürlüğü ilkelerinde bir yumuşamaya neden olsa da[59] artık Almanyada yerleşmiş bir uygulama haline gelmiştir[60]. Mektupla verilen oydan faydalanan bir diğer kesim de yurtdışında yaşayan Alman vatandaşlarıdır[61]. Mektupla seçimlerde giderek yükselen bir artış görülmektedir. 1957'de bir milyonla başlayan katılım 2005 seçimlerinde dokuz milyona yaklaşmıştır[62].

Sandık Kurulu, seçim yerinde düzen ve sükuneti bozan kişileri uzaklaştırabilir (BWG md.31/1). Seçim süresinde ve seçim sandıklarının bulunduğu binalarda ve bunların girişinde seçmeni etkileyebilecek her tür söz, ses, yazı, resim ya da imza toplanması yasaktır. Seçim süresi bitmeden, verilen oylarla ilgili seçim anketlerinin açıklanmaması gerekir (BWG md.31/2). Bu düzenleme özellikle seçim sonuçlarını bir an evvel bildirmeye çalışan radyo ve televizyonları ilgilendirir. Seçmeni etkileyebilecek açıklamaların, seçimin devam ettiği süre içersinde yapılmaması gerekir[63].

Oyların verilmesini ve sayımını kolaylaştırmak amacıyla, seçim sandıkları yerine seçim araçları da kullanılabilmektedir. Kullanılan seçim araçları, seçimlerin gizliliğini sağlayabilmelidir. İçişleri Bakanlığı, yapımcısının talebi üzerine, seçim aracının kullanılıp kullanılamayacağına karar vermektedir (BWG md. 35). İnternet üzerinden oy verilip verilemeyeceği de yoğun tartışılan konulardan birisidir. Bu konuda tereddüt yaşanmasının sebebi, seçim gizliliğinin ve seçme özgürlüğünün yani seçim hukukunun temel unsurlarının internet aracılığıyla verilen oylarda güvenliğin sağlanamaması nedeniyle tehlikede olmasıdır[64].

C- SEÇİM SONUÇLARININ AÇIKLANMASI

Seçim işlemi tamamlandıktan sonra, seçim kurulları devreye girer. Sandık Kurulu oyların geçerliliği ve seçimle ilgili itirazlar hakkında karar verir. Seçim Çevresi Kurulunun bu kararı kontrol etme hakkı vardır (BWG md. 40). Bu kontrol genelde itiraz üzerine yapılmaktadır. Ancak Seçim Çevresi Kurulu ne Sandık Kurulunun kararında bir düzeltme yapmasını isteyebilir ne de kendi kendine kurulun kararını düzeltebilir. Kendisinin bu konuda yeni bir karar vermesi gerekmektedir[65]. Seçim Çevresi Kurulu, seçim çevresinde dar çevre aday önerileri ve eyalet

---

59 W.Schreiber, a.g.e., s. 520

60 E.Jesse, "Reformvorschläge zur Änderung des Wahlrechts", http://www.das-parlament.de/2003/52/beilage/001.html (22.12.2005)

61 1985 yılında yurtdışında yaşayan Almanlara seçimlere katılma hakkı tanınmıştır. Önceleri Avrupa Birliği dışında yaşayan Alman vatandaşlarının yurtdışına çıkışlarının üzerinden on yıl geçmemiş olması şartı aranmaktaydı. 1998'de Yeşiller Partisinin inisyatifinde, yurtdışında yaşayan Alman vatandaşları Almanya'da en az üç ay aralıksız bir Eyalette yaşamış olma şartıyla aktif seçim hakkına sahip hale gelmişlerdir.

62 http://www.wahlrecht.de/lexikon/briefwahl.html (11.12.05)

63 W.Schreiber, a.g.e., s.496

64 W.Schreiber, a.g.e., s.517

65 W.Schreiber, a.g.e., s.562

aday listeleri için kaç geçerli oy verildiğini hesaplar ve kimlerin dar çevreden seçildiğini belirler. Seçim Çevresi Yöneticisi, seçilen kişileri haberdar ederek bir hafta içinde yazılı olarak bu görevi kabul edip etmediklerini bildirmelerini ister (BWG md. 41). Eyalet Seçim Yöneticisi, eyalet aday listeleri için kaç geçerli oy verildiğini hesaplar. Federal Seçim Kurulu da eyalet aday listelerine kaç sandalye denk düştüğünü ve kimlerin seçildiğini belirler. Eyalet Seçim Yöneticisi seçilen kişileri haberdar ederek bir hafta içinde yazılı olarak bu görevi kabul edip etmediklerini bildirmelerini ister (BWG md. 42).

Seçim sonuçları mümkün olduğu kadar çabuk Federal ve Eyalet Seçim Yöneticilerine bildirilir ve seçimin yapıldığı akşam geçici olarak seçim çevreleri sonucu açıklanır ve meclisteki dağılım yapılır. Federal Seçim Kurulu, nihai sonucu, seçimleri takip eden 14 gün içinde bildirir. Seçimlerden sonra Federal Seçim Yöneticisi seçimlerin Federal Seçim Yasasına ve federal seçim düzeninin kurallarına uygun olup olmadığını kontrol edecektir. Seçim sonuçları açıklandıktan sonra, ancak seçim denetimi çerçevesinde bir kontrol yapılabilir.

D- SEÇİMLERİN ERTELENMESİ VE TEKRARI

Seçimler, bir dar çevre ya da seçim bölgesinde seçimlerin gerçekleşmemesi ya da dar çevre adayının, dar çevre aday önerisinin kabulünden sonra ancak seçimlerden önce ölmesi halinde ertelenir. Seçimler, bir seçim çevresi ya da seçim bölgesinde seçimlerin gerçekleşmemesi halinde, genel seçimlerden en geç 3 hafta içersinde; dar çevre adayının, dar çevre aday önerisini kabulünden sonra ancak seçimlerden önce ölmesi halinde ise 6 hafta içerisinde yapılır. Ertelenen seçim (Nachwahl), aynı kurallara göre yapılır (BWG md.43). Bir dar çevre adayının ölümü nedeniyle seçimin gerçekleştirilemeyeceği kesinleştiğinde, Seçim Çevresi Yöneticisi seçimi iptal eder ve bunu Federal ve Eyalet Yöneticisine haber verir. Dar çevre aday önerisi kabul edilmiş olan bir dar çevre adayı ölürse, Seçim Çevresi Yöneticisi, güvenilir kişiden, belirli bir süre içinde başka bir aday göstermesini talep eder. Dar çevre adayının ölümü nedeniyle seçim erteleniyorsa, adayın adı oy pusulasında yer aldığından genel seçimlerde kullanılan oy pusulaları geçersizdir. Seçimler başka bir nedenden dolayı erteleniyorsa, genel seçimlerde kullanılan oy pusulaları ertelenen seçimlerde de kullanılabilmektedir (BWO md. 82).

Dresdende 8 Eylül 2005'te 160. seçim çevresindeki, NPD partisinin dar çevre adayının ölümü üzerine 18 Eylül 2005'te gerçekleşecek seçimlere, bu seçim çevresinin katılamama durumu doğmuştur. Saksonya Eyalet Yöneticisi, bu seçim çevresinin genel seçimlere katılamayacağını ve seçimlerin tekrar edileceğini bildirmiştir. Seçimlerin 6 hafta içersinde tekrarlanması gerektiğinden Saksonya Seçim Yöneticisi, seçimlerin 2 Ekim 2005'te yapılmasını kararlaştırmıştır. Bunun üzerine güvenilir kişinin yeni bir aday belirlemesi, oy pusulalarının yeniden basılması ve seçimlerin yeniden seçmenlere bildirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ayrıca o tarihe kadar mektupla verilen oylar da geçersiz hale gelmiştir. Federal Seçim Yöneticisi, 18 Eylül 2005'te geçici seçim sonucunu açıklayacağını bildirmiştir. Seçim sonuçlarının açıklanacak olmasının seçimlerin eşitliği ilkesine aykırı olması yoğun eleştirilere konu olmuştur. Hessen Seçim Denetim Mahkemesinin, 1995'te bir seçim bölgesinde erken açıklanan seçim sonuçlarını, ertelenen seçimler olduğu gerekçesiyle anayasaya aykırı bulması[66] bu konuya bir örnek olarak gösterilmektedir. Federal Seçim Yöneticisi, bütün eleştirilere rağmen seçimlerin gizli tutulmasının demokrasiyle bağdaşmayacağını açıklayarak geçici olarak 298 seçim çevresinin sonucunu 18 Eylül 2005'te açıklamıştır. Nihai sonuç ise Federal Seçim Yöneticisi tarafından, ancak ertelenen seçimlerin sonuçlanmasıyla yani 2 Ekim 2005'te açıklanmıştır.

Bir seçimin tekrarı (Wiederholugswahl) ise ancak seçim denetimi sonucunda seçimin geçersiz olduğuna karar verlirse istenebilir[67]. Seçim denetim işlemi sonucunda seçimin kısmen ya da tamamen geçersiz kabul edilmesi durumunda seçimlerin tekrarlanmasına karar verilir. Tekrar edilen seçimler, aynı kurallara göre yapılır. Eğer genel seçimlerin üzerinden 6 ay geç-

66 http://www.bundestagswahlblog.de/151/nachwahl-in-dresden/(10.01.2005)
67 W.Schreiber, a.g.e., s.580

memişse, seçim denetim işleminin sonucunda, seçmen kartları konusunda bir kararın da olması halinde seçmen aynı seçmen kartıyla seçime katılır. Tekrarlanan seçim, seçimi geçersiz kılan kararın kesinleşmesinden sonra en geç 60 gün içersinde yapılmalıdır. Tekrarlanacak seçim gününü, Eyalet Seçim Yöneticisi belirler. Eğer seçimin tekrarı, tüm seçim bölgesini kapsıyorsa buna Cumhurbaşkanı karar verir (BWG md. 44). Seçimin tekrarı tek bir seçim çevresinde gerçekleşecekse, bu süre içinde seçim çevresinin sınırlarının değiştirilmesi söz konusu değildir. Tekrarlanan seçimlerde Sandık Kurulları, yeniden oluşturularak seçim yerleri yeniden belirlenebilir. Seçimin tekrarı, seçmen kütüklerindeki bir usulsüzlükten kaynaklanıyorsa seçmen kütükleri yeniden oluşturulmalıdır. Seçim çevresi önerileri ancak seçim denetimi kararında belirtilmişse ya da dar çevre adayı ölmüşse ya da artık seçilebilirlik koşullarını kaybetmişse değiştirilebilirler. Eyalet Seçim Yöneticisi, Seçim Denetim Kurulunun kararı çerçevesinde özel durumlar için farklı düzenlemelere de gidebilir (BWO md. 83).

25 Kasım 2005'teki Saksonya Eyalet Seçimleri, 31. seçim çevresinde PDS adaylarından Wolfgang Denecke, dar çevre aday önerisinin kabul edilmemesinden dolayı seçim şikayetinde bulunmuştur. Bu şikayet üzerine Saksonya Anayasa Mahkemesi 25 Kasım 2005'teki seçimleri iptal etmiştir[68]. Seçimlerin iptal edilmesiyle seçimi kazanmış olan dar çevre adayı Rudolf Seidel'in (CDU) vekilliği son bulmuştur. 22 Ocak 2006'da tekrarlanan seçimlerde Wolfgang Denecke'nin (PDS) katılmasına rağmen tekrar Rudolf Seidel seçimleri kazanmıştır[69].

IV- SEÇİM DENETİMİ

Seçim denetimi; özel, bağımsız ve objektif olan hukuki bir denetimdir. Bundestag tarafından yapılan seçim denetimi siyasi bir denetim olarak da görülebilirdi ancak Bundestag tarafından yapılan denetimin hukuki bir dayanağı olması ve şikayetin Anayasa Mahkemesine yapılıyor olması seçim denetiminin hukuki bir denetim olduğu konusunda şüphe bırakmamaktadır[70]. Seçim denetiminin özelliği; ilk planda kişisel çıkarları değil, kamunun çıkarlarını, yani seçimlerin yasalara uygun olarak gerçekleşmesiyle parlamentonun hukuka uygun olarak oluşturulmasını sağlamasıdır[71]. Seçimlerin iptal edilebilirliğini düzenleyen Federal Seçim Yasasının 49. maddesi[72], seçimlerin temel ilkelerini ve seçim denetim hukukunu düzenlemektedir. Bundestag ve Federal Anayasa Mahkemesi önündeki seçim denetimi bütün seçim işlemlerini kapsadığı gibi aynı zamanda vekillerin seçiminin denetimini de içerir[73]. Seçim denetimi sonucunda seçimlerin geçersiz ilan edilmesi halinde, yeni seçilen Bundestag feshedilirse bunun yerine eski Bundestag geçer ve yeni seçilen vekiller, vekilliklerini kaybederler. Kısmi geçersizlik halindeyse sadece bu karardan etkilenen vekiller, vekilliklerini kaybederler[74].

A- SEÇİM İTİRAZ VE ŞİKAYETİ

Seçim itirazı, seçimin geçerliliğine ilişkin şekli bir işlemdir. İtirazın yasa koyucunun, seçim sistemindeki eksikliğe dikkatini çekerek bu eksikliğin bir dahaki seçimlerde giderilmesine olanak tanımak gibi bir amacı da vardır. Öncelikle itiraz Bundestag'a yapılır, bu itirazın reddedilmesi halinde Federal Anayasa Mahkemesine[75] şikayette bulunulur. Anayasa ile oluşturulan bu iki aşamalı seçim denetimi, gerek Kuzey Alman Birliği (Norddeutsches Bund) gerekse

---

68 http://www.statistik.sachsen.de/12/pressearchiv/archiv2005/pmLWL02505.htm (10.01.2005)
69 http://www.wahlrecht.de/news/2006/03.htm#ergebnis (28.01.2005)
70 H. Lang, Subjektiver Rechtsschutz im Wahlprüfungverfahren, Dunker&Humbolt , Berlin, 1997, s.34
71 W.Schreiber, a.g.e., s.639
72 BWG md. 49'a göre "Seçimlerle doğrudan ilgili olan karar ve tedbirler sadece bu yasa ve Seçim Düzeni Yasası öngörülen hukuki tedbirlerden dolayı verilebilir ve Seçim Denetimi Yasasına göre iptal edilebilir."
73 W.Schreiber, a.g.e., s.634
74 W.Schreiber, a.g.e., s.668
75 Almanya'da bütün ilk derece, istinaf ve ilk temyiz mahkemeleri federe birimlerde kurulmuştur. Federal mahkemeler beş ayrı alanda, son temyiz mahkemeleri olarak yargı sistemine eklenmiştir. Federal ve federe anayasa mahkemeleri ise genel yargı sisteminin dışında kalan özel amaçlı mahkemelerdir. Alman Anayasa Mahkemesi üyelerinin belirlenmesinde farklı bir yol izlenir. Üyelerinin yarısının federal parlamentonun birinci, diğer yarısının ise ikinci kanadı tarafından seçilmesi esası belirlenmiştir.

Weimar Cumhuriyetindekinden farklıdır. Kuzey Alman Birliğinde, sadece parlamento denetimi yaparken; Weimar Cumhuriyetinde, Seçim Denetim Mahkemesi kurulmuştu[76]. Bugün ise seçim denetiminden, ne tek başına Parlamento, ne de özel bir Seçim Denetim Mahkemesi, bunun yerine Bundestag ve Federal Anayasa Mahkemesi sorumludur[77]. Federal Anayasa Mahkemesi, burada karşımıza ikincil bir seçim denetim organı olarak çıkmaktadır[78]. Seçim denetimi, seçimlerin hukuka uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğinin ve Bundestag'ta vekillerin dağılımının doğru yapılıp yapılmadığının denetimidir[79]. Vekil dağılımının yanısıra, oy sonuçlarının da denetimi yapılmaktadır. Seçim denetimi sadece seçimlerin geçerliliğini denetlenmesi anlamına gelmez; aynı zamanda bir seçim denetim kararını da içerir[80]. Bu karar Bundestag içersinde oluşturulan bir Seçim Denetim Kurulu tarafından verilir.

Seçim Denetim Kurulu, dokuz asıl üye ve olağan üyelerle temsil edilmeyen parti gruplarında sürekli danışmanlık yapan birer üye tarafından oluşmaktadır. Meclis içtüzüğüne göre parlamenter grup olarak adlandırılan meclis üyeleri bir toplantıda ek olarak danışman bir üye seçebilirler (WPrüfG md.3/2). Seçim Denetim Kurulu kendi içinden bir başkan ve temsilciyi oy çoğunluğuyla seçer. Oy eşitliği durumunda en yaşlı üyenin oyu belirleyici olur (WPrüfG md.3/3). Seçim Denetim Kurulu, üyelerin asgari olarak yarısının mevcudiyeti halinde karar verme yetkisine sahiptir. Kurul, oy çoğunluyla karar verir; oy eşitliği durumunda teklif reddedilmiş sayılır (WprüfG md. 4). Seçim Denetim Kurulu Bundestag'a yapılan itirazları inceler. Öncelikle itirazın şekle ve süreye uygun olup olmadığına ilişkin bir öndenetim yapar. Öndenetime göre kurul bilgi toplayabilir, tanık ve bilirkişileri dinleyebilir ve yemin ettirtebilir. Bütün mahkemelerin ve idari makamların kurula, hukuki ve kurumsal yardımda bulunmaları gerekmektedir (WprüfG md. 5).

1) Birinci Aşama: Bundestag'a İtiraz

Seçim Denetim Yasasının birinci maddesinde de belirtildiği gibi seçimlerin ilk denetimini yapmak Alman Anayasasının 41. maddesine göre Bundestag'ın görevidir. Bundestag'ın itiraz üzerine seçimlerin geçerliliği hakkında verdiği karar bir Seçim Denetim Kurulu tarafından hazırlanmaktadır (WPrüfG md.3). Bundestag seçimlerinin geçerliliği hakkında karar veren yine Bundestag'tır. Böylelikle Bundestag'ın kendi kendisini denetleme yetkisine sahip olduğu görülmektedir. Bundestag, Seçim Denetim Kurulunun önergesi hakkında oy çoğunluğuyla karar verir. Bu önergenin, seçimin geçerliliğini belirlemesi ve seçimin geçersiz olması durumunda bunun neden olacağı sonuçları da içermesi gerekir[81]. Seçim Denetim Yasasının 2. maddesine göre seçim denetimi ancak itiraz üzerine yapılabilir. Bu itirazın, seçme hakkına sahip olan tüm grupların yanısıra Federal Seçim Yöneticisi, Eyalet Seçim Yöneticisi ve Bundestag başkanı tarafından yazılı olarak temellendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. İtirazın seçimleri takip eden iki ay içinde yapılması gerekmektedir; ancak meclis başkanı bu sürenin bitiminden sonra görevi sırasında seçim eksikliği oluşturacak bir durumdan haberdar olursa; bu durumu öğrendiği andan itibaren bir ay içinde itirazda bulunabilir (WPrüfG md.2). Bundestag'ın itiraz üzerine seçimlerin geçerliliği hakkında verdiği karar bir Seçim Denetim Kurulu tarafından hazırlanmaktadır (WPrüfG md.3).

Seçim Denetim Kurulundaki prosedürün yasada ayrıntılı olarak düzenlendiğini görüyoruz. Buna göre Seçim Denetim Kurulunun kararına yapılacak her itiraz için sözlü görüşmeden önce hak sahibi feragat etmemişse belirli bir süre verilir. Kurul bu sözlü görüşmeyi, itiraz süresinde yapılmamışsa ya da itiraz temellendirilememişse dikkate almayabilir. Seçim Denetim Kurulunun, yasada öngörüldüğü gibi sözlü bir görüşme yapmasına, uygulamada itirazların "açıkça temellendirilmemiş" bulunması nedeniyle artık rastlanmamaktadır[82]. Duruşma günü en az bir

76 D.N. Rauber, Wahlprüfung in Deutschland, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2005, s.44
77 B. D. Olschewski, Wahlprüfung und subjektiver Wahlrechtsschutz, Schriften zum Öffentlichen Recht, Band 130, Duncker & Humblot,1970, s.23
78 B. D. Olschewski,a.g.e., s.24
79 D.N. Rauber, a.g.e., s.48
80 B. D. Olschewski,a.g.e., s.25
81 D.N.Rauber, a.g.e., s.138
82 D.N. Rauber, a.g.e., s.45

hafta önce itirazı yapan kişiye ve seçimine itiraz edilen vekile celp edilmelidir. Birden fazla kişi topluca itiraz ettiyse vekaleti olan ya da itirazı yapanlardan birine celp yeterlidir. Duruşma günü için Meclis Başkanı, İçişleri Bakanı, Federal Seçim Yöneticisi ve Eyalet Yöneticisinin haberdar edilmesi gerekir. Duruşmada tanık ve bilirkişiler dinlenir ve kurul gerekli görürse yemin ettirtebilir. Duruşmada kişilerin şahit ve bilirkişilere soru sorma hakkı vardır (WprüfG md.7). Bütün dava ve işlemler için hukuk muhakemeleri usulünde geçerli olan kurallar, seçim denetimindeki celp, tebligat, yemin, şahit ve bilirkişilerin hak ve görevleri için de geçerlidir (WprüfG md.8). Seçim Denetim Kurulu, görüşmenin sonucunu gizli olarak tartışır (WprüfG md.10). Kurul, geçerliliği kabul edilmeyen seçimin, geçersizliğinden kaynaklanan sonuçları belirlemelidir. Kararın olaylar hakkında açıklayıcı bilgi vermesi gerekir (WprüfG md.11).

Seçim Denetim Kurulu, kararı, Bundestag'a bir önerge olarak iletmekle ve Bundestag'taki görüşmeden en geç üç gün önce vekillere dağıtmakla görevlidir (WprüfG md.12). Bundestag, kurulun önergesini basit çoğunlukla karara bağlar. Bunun yanında Bundestag, kurulun bazı olayları ya da hukuki durumları gözden geçirmesini isteyebilir (WprüfG md.13). Bundestag'ın seçim denetim işlemini yerine getirirken bir mahkeme görevini yerine getirmediğini bir meclis olarak karar verdiğini belirtmek gerekir. Seçim Denetim Kurulunun üyeleri bir seçim dönemi için seçilip kendi fraksyonlarına karşı bağımsız da olsalar kurul yine de mahkeme benzeri bir oluşum içinde değildir; çünkü sadece Bundestag'ın kararını hazırlamakla görevlidir[83].

Seçimlerin gerçekleştiği süre içinde, vekilin seçilme yeterliliğine sahip olduğundan kuşku duyuluyorsa itiraz süresi dolsa bile Bundestag başkanı seçimin geçerliliğine itiraz edebilir (WprüfG md.14). Bundestag, seçim itirazlarını uygulamada genellikle reddetmektedir. Buna göre bir seçim eksikliği ancak vekillerin dağılımına etki yapıyorsa ya da etki edebilecek nitelikteyse dikkate alınır[84]. Federal Anayasa Mahkemesinin de belirttiği gibi seçim itirazlarına ilişkin eksiklikler ancak önemliyse ve Bundestag'ın kararının temelini ortadan kaldıracak nitelikteyse göz önünde bulundurulurlar[85].

Bundestag, önceleri Seçim Denetim Yasasını, bu yasanın geçerliliğinden kuşku duymadığından dolayı anayasaya uygunluğunu denetlemeyeceğini belirtmiştir. Buna karşılık Bundestag, 1994 seçimlerinin denetiminde, seçim yasalarının anayasaya uygunluğunu açıkça ortaya koymakta ve bunu kanıtlamaya çalışmaktadır. Bundestag, seçim itirazlarını temellendirilmemiş olmasından dolayı reddetmeye devam etse de artık, seçim yasalarının anayasaya uygunluğunu doğrulayacak ifadeler kullanmaktadır. Böylece Bundestag'ın başta seçim yasalarını tartışmaya bile açmayan tutumunun, yerini her olayı ayrı ayrı değerlendiren bir tutuma bıraktığını görmekteyiz[86]. Uygulamada, Bundestag ya da Eyalet Meclisi Seçimlerinin temel aldıkları yasaların anayasaya aykırılığı nedeniyle iptal edildiğine rastlamamaktayız; ama seçim denetimi sürekli seçim hukukunda değişiklikler yapılmasına neden olmuştur[87]. Seçim Yasasındaki düzenlemeleri iptal yetkisi sadece Federal Anayasa Mahkemesine aittir[88]. Yani Bundestag anayasaya aykırı bir Seçim Yasasını tarafından seçildiği sonucuna varsa bile bunu denetleyebilir ama sonucu değiştiremez[89]. Doktrinde Bundestag'ın seçim denetimini yapması onaylanırken, bu denetimi yaparken bir mahkeme niteliğini almadığı ve bu nedenle Anayasa'nın 100. maddesinde düzenlenen somut norm kontrolünü yapamayacağı düşüncesi ağırlıktadır[90]. Seçim Denetim Kurulunun tüm seçim itirazlarını temellendirilmemiş olduğunu düşündüğünden dolayı reddettiği için seçim itirazları konusundaki eleştiriler uzun zamandır devam etmektedir. Seçim denetim yasasında hangi hatalar nedeniyle itirazda bulunulacağının belirtilmemiş olması

83 D.N.Rauber, a.g.e., s.54
84 D.N.Rauber, a.g.e., s.48
85 BverfGE 89, 291
86 D.N.Rauber, a.g.e., s.50
87 D.N.Rauber, a.g.e., s.60
88 W.Schreiber, a.g.e., s.659
89 D.N.Rauber, a.g.e., s.48
90 D.N.Rauber, a.g.e., s.52

da bir başka eleştiri konusudur. İlk 14 seçim döneminde seçim itirazlarının sadece % 22,9'u seçim şikayeti olarak Federal Anayasa Mahkemesinin önüne gelmiştir. Bu da seçim denetim işleminin ağırlığının Bundestag'ta olduğunu göstermektedir[91]. Bundestag tarafından seçilen bir kurulun seçimlerin geçerliliği hakkında karar vermesinin demokratik açıdan bir meşruiyet eksikliğine yol açacağı ayrıca iktidara yasal olmayan yollarla geldiğini hiçbir meclis çoğunluğu kabul etmeyeceği iddia edilmektedir[92]. Seçim uyuşmazlıklarının çözümünü meclislere bırakmak, milli egemenlik ilkesi ve parlamentonun üstünlüğü anlayışının yoğun olduğu bir yaklaşımın ürünüdür[93]. Ancak seçim işlerinin dürüstülüğü bakımından her zaman bazı sakıncaları da yanında taşır[94]. Ancak Bundestag'ın konuyla ilgili kararına karşı, Federal Anayasa Mahkemesine başvurulabilir ve nihai kararı Federal Anayasa Mahkemesi vermektedir[95].

2) İkinci Aşama: Federal Anayasa Mahkemesine Şikayet

Federal Anayasa Mahkemesine yapılan şikayet için Anayasa Mahkemesi Hakkındaki Yasa'nın (Bundesverfassungsgerichtsgesetz-BverfGG) hükümleri uygulanır (WprüfG md.18). Seçim şikayeti, Federal Anayasa Mahkemesi Yasasının 48. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, Bundestag'ın bir seçimin geçerliliğine ya da bir milletvekilinin vekilliğinin düşürülmesi kararına karşı şikayet, vekilliği düşürülen kişi, itirazı Bundestag tarafından kabul edilmeyen seçmen (yüz seçmen tarafından desteklendiği takdirde), Bundestag'ın bir parti grubu ya da en az yasal üyelerinin onda birini içine alan bir azınlık tarafından, nihai kararın verilmesinden sonraki iki ay içersinde yapılmalıdır. Bu şikayetlerden Federal Anayasa Mahkemesinin ikinci senatosu sorumludur (BverfGG md. 14). Şikayet bu süre içersinde temellendirilmelidir.

Seçim şikayetlerinin sınırlandırılması için belli sayıda başvurucu olması koşulu aranmıştır. Anayasa Mahkemesinin bu konudaki tutumu nettir. Birden fazla şikayetçi birlikte farklı konularda şikayette bulunurlarsa bunlardan herbirinin yüz seçmenin desteğini almaları gerekir[96]. Siyasi partilerin ve aday gruplarının seçim şikayetleri kabul edilmemektedir. Bu gruplar, üyeleri adına hareket edememektedirler. Bu nedenle de her seçmenin kendi adına itirazda bulunması gerekmektedir[97]. Seçim şikayetinin kabul edilebilmesi için seçmen kitlesinin hakkı, geçerli kanuni düzenlemeye aykırı olarak ihlal edilmiş olmalıdır[98]. Federal Anayasa Mahkemesi seçimle ilgili düzenlemelerin anayasaya uygunluğuna ilişkin bir öndenetim yapabilir. Anayasaya aykırı olması halinde düzenlemeler ancak ileriye yönelik olarak düzeltilebilir[99]. Seçim şikayetlerinin seçim itirazlarına oranla çok daha sınırlı olduğunu görüyoruz. Ancak zamanla hem itirazlarda hem şikayetlerde bir artış olduğu gözlemlenebilmektedir[100].

Federal Anayasa Mahkemesinin kararlarında sadece objektif seçim hukukunun dikkate alındığını görüyoruz[101]. Federal Anayasa Mahkemesi kararlarında sadece vekil dağılımını belirgin bir şekilde etkileyecek bir seçim hatası olursa şikayeti dikkate almaktadır[102]. Ancak ve-

91 D.N.Rauber, a.g.e., s.106
92 E. Stein, G. Frank, Staatsrecht, 17., neu bearbeitete auflage, Mohr Siebeck Verlag, 2000, s.72
93 B.Tanör, N. Yüzbaşıoğlu, Türk Anayasa Hukuku, 7. bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2005, s.202
94 E.Özbudun, Türk Anayasa Hukuku, 4.baskı, Yetkin yayınları, Ankara, 2000, s.87
95 E.Teziç, a.g.e., s.272
96 K.Schlaich, S.Korioth, Das Bundesverfassungsgericht, 5. neubearbeitete auflage, verlag c.h. Beck, München, 2001, s.223
97 K.Schlaich, S.Korioth,a.g.e., s.223
98 K.Schlaich, S.Korioth,a.g.e., s.223
99 D.N.Rauber, a.g.e., s.58
100 1. Bundestag seçimlerinde (1949) 22 itiraz, 7 şikayet, 2. Bundestag seçimlerinde (1953) 14 itiraz, 9 şikayet, 3 Bundestag seçimlerinde (1957) 6 itiraz, 2 şikayet, 4. Bundestag seçimlerinde (1961) 17 itiraz, 6 şikayet, 5. Bundestag seçimlerinde (1965) 39 itiraz, 7 şikayet, 6. Bundestag seçimlerinde (1969) 31 itiraz, 7 şikayet, 7. Bundestag seçimlerinde (1972) 40 itiraz, 6 şikayet, 8. Bundestag seçimlerinde (1976) 38 itiraz, 4 şikayet, 9. Bundestag seçimlerinde (1980) 57 itiraz, 9 şikayet, 10 Bundestag seçimlerinde (1983) 43 itiraz, 7 şikayet, 11. Bundestag seçimlerinde (1986) 40 itiraz, 6 şikayet, 12.Bundestag seçimlerinde (1990) 83 itiraz, 17 şikayet, 13. Bundestag seçimlerinde (1994) 1453 itiraz, 28 şikayet, 14. Bundestag seçimlerinde (1998) 11 itiraz, 23 şikayet
101 H. Lang, a.g.e., s.123
102 H. Lang, a.g.e., s.123

kil dağılımında bir hata bile seçimlerin tamamını etkileyecek bir sonuca yol açmıyorsa seçimlerin iptaline tek başına yol açamamaktadır[103]. Seçim Denetim Kurulu ve Federal Anayasa Mahkemesi bu konuda hemfikirdirler[104]. Subjektif seçim ihlalleri ise cezasız kalmaktadır[105]. Somut bir seçim denetimi dışındaki hukuki koruma, Seçim Denetim Yasasının 49. maddesi dolayısıyla mümkün görünmemektedir[106].

Bunun dışında seçim hükümlerinin anayasaya uygunluğunu denetlemek de Federal Anayasa Mahkemesinin görevidir. Bu denetim için seçimle ilgili hükümlerin anayasaya aykırılığının seçimler yapıldığı sırada biliniyor olma koşulu aranmaktadır[107]. Ancak Federal Anayasa Mahkemesi, Bundestag'ın oluşumundaki hataların önüne geçebilmek için daha kapsamlı bir kontrol yapmalıdır[108].

B- SEÇİM İTİRAZINA VE ŞİKAYETİNE ÖRNEKLER

Seçim itiraz ve şikayetlerinin, özellikle Hare-Niemeyer metodu, artık sandalyeler, ve seçimlerde fırsat eşitliği üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Federal Anayasa Mahkemesi, şikayetleri seçim sistemine ilişkin olduğu için reddetmektedir. Şikayetlere baktığımızda aslında çoğunun Hare-Niemeyer metodunda ortaya çıkan artık sandalyelerden kaynaklandığını görmekteyiz. Artık sandalyeyle bağlantılı olarak negatif oy dengesinin ortaya çıktığını görüyoruz. Yani bir parti daha fazla oy aldığı halde vekil sayısında bir düşüş meydana gelebilmektedir. Bu nedenle "büyük" partilerin seçmenlerine, eğer oy verecekleri partinin artık sandalye elde etme şansı varsa partinin oy kaybetmemesi için ikinci oylarını oy vermek istedikleri partinin koalisyon ortağı olan "küçük" bir partiye vermeleri önerilmektedir[109]. Bu da seçmenin oylarının paylaştırılmasına neden olmaktadır. Oyların paylaştırılması, seçmenin iki oyunu farklı partilere vermesi halinde gerçekleşmektedir. Oyların paylaştırılması, bir seçmenin bir dar çevre adayını çok ikna edici bulup birinci oyunu ona vermesi, ikinci oyunu ise tercihi olan bir partiye yönelik olarak vermesi halinde de gerçekleştiği görülmektedir[110]. Burada söz konusu olan bir istisna değil seçim sistemine ilişkin bir kuraldır. Seçim sistemindeki bu paradoks sistematik olarak ne zaman artık sandalyeler çıkarsa kendini göstermektedir. Seçmenler bu seçim sisteminde stratejik bir şekilde oy kullanmaya zorlandıkları için seçim sonucu da seçmenin samimi tercihini yansıtmamaktadır. Bir seçmenin oyunun seçmek istediği partiye negatif bir etkisi olmaması gerekir yoksa bir seçim sisteminden beklenen minimum kriterler olan eşitlik, özgür ve doğrudanlık gerçekleşmemiş olacaktır[111]. Bu seçim paradoksu, kişi zarar verebileceği korkusuyla istediği partiye oy veremeyeceği için seçim özgürlüğüne, verilen oyun seçilen parti aleyhine dönüşebileceği için seçimlerin doğrudanlığına, verilen bir oyun verilmeyene göre daha değersiz olması nedeniyle seçimlerin eşitliğine aykırıdır.

Karma seçim sistemleri arasında Hare-Niemeyer'in kota sistemi en nisbi olanıdır ancak uygulamada artık sandalyelere neden olmaktadır. Bu nedenle Hare-Niemeyer sisteminin yerine Sainte Lague-Schepers sisteminin uygulanmasının daha doğru olduğu görüşünde olanlar vardır. Sorun, artık sandalyeleri tamamen kaldırmasıyla değil ama bir sınırlamaya tabi tutulmasıyla çözülebilir[112]. Bu konuda getirilen bir öneri dengeleyici sandalyelerin[113] olmasıdır[114] (Ausgleichsmandate).

---

103 D.N.Rauber, a.g.e., s.88
104 BT-15/1850
105 H. Lang, a.g.e., s. 123
106 H. Lang, a.g.e., s.124
107 D.N.Rauber, a.g.e., s.62
108 F.Delpérée, "Le contentieux électoral en Europe", Cahiers du Conseil Constitutionnel no:13, http://www.conseil-constitutionnel.fr/cahiers/ccc13/scrutin4.htm (11.04.2005)
109 M.Fehndrich, "Paradoxien des Bundestags-Wahlsystems", http://www. Wissenschaft-online.de/page/fe (5.01.2006)
110 W. Schreiber, a.g.e., s.191
111 M.Fehndrich, "Paradoxien des Bundestags-Wahlsystems", http://www. Wissenschaft-online.de/page/fe
112 E.Jesse, a.g.m., s.138
113 Tamamlayıcı sandalye, bir parti artık sandalyeye sahip olduğunda diğer partilere verilen sandalye.
114 http://www.wahlrecht.de/lexikon/ausgleichsmandante.html (14.01.2006)

16. seçim döneminde Dresden'de 160. seçim çevresinde bir adayın ölümü sonucunda seçimlerin tekrar edilmesi kararlaştırılmıştır. Ancak 2 Ekim'de sandık başına giden seçmenler tekrarlanan bir seçim paradoksuyla karşı karşıya kaldılar. CDU 41.226'dan fazla oy aldığı takdirde Bundestag'ta bir sandalye kaybetme riski ile karşı karşıyaydı. Negatif oy dengesi adı verilen bu olgu seçim hukuku uzmanları tarafından da tuhaf bir etki olarak nitelendirilmekte ve hiçbir şekilde demokrasiyle bağdaştırılamamaktadır[115]. Negatif oy dengesine göre bir parti fazla oy alarak sandalye kaybedebiliyor. Bir diğer özellik, bu etkinin hep artık sandalyeler ortaya çıktığında görülmesi ve bu durumun düzenli olarak ortaya çıkmasıdır. Bu öngörülebilir bir sorun olduğu için buna ilişkin seçim önerileri gazete ve televizyonlarda yapılmaktadır[116]. Nitekim CDU seçmenlerinin negatif oy dengesi tehdidi konusunda bilinçlendirilmeleri sonucunda partilerine zarar verecek ikinci oylarını CDU yerine başka bir partiye verdikleri böylelikle CDU'nun tekrar edilen seçimlerde korkulan vekil kaybına uğramadığı görülmektedir. CDU'ya zarar vermek isteyenlerin de oylarını bu partiye vermeleri sonucu değiştirememiştir[117].

Negatif oy dengesine ilişkin seçim şikayetlerinin, Dresden seçimleriyle iyice belirginleşen sonuçları göz önüne alındığında seçim sisteminde gerçekleşen bu paradoksun artık dikkate alınma ihtimali yükselmiştir. Negatif oy dengesi ile ilgili bir seçim şikayeti hala Anayasa Mahkemesi tarafından sonuçlandırılmamıştır. Anayasa Mahkemesinin negatif oy dengesi konusunda belirleyici bir karar vermesi bekleniyor. Bu konuda karar verdiği takdirde bugüne kadar yapmaktan kaçındığı seçim sistemine ilişkin denetimi yapmış olacaktır. Anayasa Mahkemesi bu konuda net bir karar vermese de 16. Bundestag'ın hızla seçim sisteminde reform yapması ya da en azından en önemli çarpıklıkları düzeltmesi beklenebilir[118].

2005 seçimlerinin geçerliliğine ilişkin Dresden seçimlerinden beri iki aylık süre içinde ikiyüz kadar itiraz yapılmıştır. Bu itirazlarla, Bundestag da seçim ve anayasa hukukunu ilgilendiren sorunları görme imkanı bulmaktadır. İtirazlar negatif oy dengesi, artık sandalyeler, bilgisayar üzerinden verilen oyların manipülasyona açık olması, tekrarlanan Dresden seçimlerinin ertelenmesiyle seçim eşitliğinin zedelenmesi ve Dortmund'daki mektupla verilen oyların geçersizliği ile ilgilidir[119].

C- EYALETLERDE SEÇİM DENETİMİ

Seçim denetimi eyaletlere göre farklılıklar göstermektedir[120]. Eyaletlerde seçim denetimi genellikle Eyalet Meclisinin (Lantag) görevi dahilindedir ancak seçimlerin geçerliliğine Baden-Wüttemberg, Niedersachsen gibi eyaletlerde, eyalet mahkemeleri karar verirken, Bavyera, Berlin, Brandenburg, Mecklenburg-Vorpommern, Niedersachsen, Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz gibi eyaletlerde Anayasa Mahkemesi karar vermektedir[121]. Niedersachsen ve Hamburg'da seçimlerin iptalini talep etmek her seçmenin hakkıyken Mecklenburg-Vorpommern, Sachsen-Anhalt, Baden-Wüttemberg gibi eyaletlerde yüz seçmenin talebi gerekmektedir. Eyaletlerde öncelikle seçim denetiminin Eyalet Meclisi tarafından yapıldığı ve ikinci mercii olarak Eyalet ya da Anayasa Mahkemelerine başvurulduğu görülmektedir[122]. Ancak Bremen, Rheinland-Pfalz ve Hessen gibi bazı eyaletlerde, Seçim Denetim Mahkemeleri bulunmaktadır[123].

Hessen Eyaletinin Anayasasında, diğer eyalet anayasalarından farklı olarak bir eyalet seçiminin ne zaman geçersiz olduğu düzenlenmiştir[124]. Buna göre seçimlerin geçersiz olduğu se-

115 http://zeus.zeit.de/text/2005/39/Wahl_paradox (11.12.2005)
116 http://www.wahlrecht.de/news/2005/35.htm (10.12.2005)
117 http://www.wahlrecht.de/news/2005/nachwahl-2005.htm (09.01.2005)
118 http://www.wahlrecht.de/news/2005/nachwahl-2005.htm (09.01.2005)
119 http://www.wahlrecht.de/news/2005/41.htm (17.12.2005)
120 H. Lang, a.g.e., s.48
121 H.Lang, a.g.e., s.49
122 H.Lang, a.g.e., s.51
123 H.Lang, a.g.e., s.52
124 D.N. Rauber, a.g.e., s.188

çim işlemindeki düzensizlikler ve seçim sonucunu etkileyen cezalandırılabilir[125] ya da geleneklere aykırı eylemler olarak sayılmıştır[126]. Hessen Eyalet Anayasası seçim denetimi konusunda, Federal anayasaya ve diğer eyalet anayasalarına göre farklılıklar göstermektedir. Seçim denetimi, Hessen Eyaletinde 2002 yılına kadar Eyalet meclisinin içersinden oluşturulan Seçim Denetim Mahkemesi tarafından yapılıyordu. Seçim denetim hukukunda yapılan değişiklikle birlikte seçim denetim mahkemesinin kararına karşı itiraz, Hessen Mahkemesine (Staatsgerichthof) yapılabilmektedir. Seçim Denetim Mahkemesi seçim itirazı olmaksızın potansiyel olarak gördüğü bir seçim eksikliği durumunda karar verme yetkisine sahiptir[127].

Hessen eyaletinin seçim denetim hukukunda 2002'de yapılan reform, 1999'da yaşanılan sorunlara bir çözüm getirmeye çalışmıştır. Hessen Eyaletinde, 7 Şubat 1999'da yeni bir Eyalet Meclisi seçilmiştir. Bu seçimlerin geçersizliğine 1 Temmuz 1999'da Hessen Seçim Denetim Yasasına göre Seçim Denetim Mahkemesi karar vermiştir. Seçim Denetim Mahkemesi, Hessen Eyaletinin Anayasası'nın 78. maddesine göre kurulur. Buna göre eyaletin en üst dereceli iki yargıcı ve seçim dönemi için seçilmiş üç vekilden oluşmaktadır. Bu beş seçim denetimi yargıcının kararları, Hessen'in seçim denetim kanununa göre kesin karar niteliğindedir. Bundan dolayı bir seçimin geçersizliğine karar verebilirler. Burada karşımıza çıkan sorun oy çokluğuna sahip olan vekillerin kendi görevleri konusunda karar vermesinin doğru olup olmadığıdır. Bunun Anayasanın 20. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesiyle çeliştiği görüşü ileri sürülmektedir. Seçim Denetim Mahkemesinin yargı gücünün bir uzantısı olarak değil bir meclis kurulu gibi görülmesi gerektiği öne sürülmüştür. Bu konuda Hessen mahkemesi de "seçim denetim mahkemesinin" aslında kurul yerine kullanılmış bir kavram olduğunu söylemektedir. Hessen Anayasasına göre Seçim Denetim Mahkemesi, eyalet seçimlerinin geçerliliğine karar verememez. Ancak Seçim Denetim Mahkemelerine karşı bir yargı yolu öngörülmemiştir. Aslında Seçim Denetim Mahkemesi ne yargısal ne de yasamaya ilişkin bir kurumdur. "Sui generis" bir niteliğe sahiptir[128]. Bundestag seçim denetimi sona erdikten sonra verilen karara karşı Anayasa Mahkemesine şikayette bulunulabilir. Bu imkanı ne Hessen anayasası ne de Hessen'in Seçim Denetim Yasası öngörmemişti. Hessen'deki Seçim Denetim Mahkemesinin kararlarının kesin karar niteliği taşıması ve aslında burada söz konusu olanın bir meclis kurumu olması ve üyelerinin yarısından çoğunun yargıç olmaması Federal Anayasanın 92. maddesine[129] aykırı bulunmuştur. Bütün eyaletler seçim denetimini anayasaya aykırı olmamak şartıyla kendileri düzenleyebilmektedirler. Bu çerçevede Hessen eyaletinin seçim denetim işleminin anayasaya aykırı olduğuna karar verilmiştir. Gerçi Anayasa Mahkemesinin ikinci senatosu eyaletlerin, Anayasanın 28. maddesindeki[130] temel ilkelerine uymaları şartıyla federal devleti düzenleyen konularda otonomiye sahip olduklarını söylemektedir. Ancak bu otonominin yargı yollarının tıkanmasına sebep olmaması gerekmektedir[131].

SONUÇ

Almanya'da seçim sisteminin seçim yasalarıyla ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olduğunu görüyoruz. Almanya'da karma sistemler arasında özel bir yeri olan, "kişiselleştirilmiş nispi sistem" uygulanmaktadır. Çift oylu Alman Sistemi olarak da adlandırılan bu sistem, farklı ülkeler tarafından model olarak alınmaktadır. Ancak 1985'ten beri kullanılan hesaplama yöntemi

---

125 Cezalandırılabilir eylemler Anayasa Mahkemesine göre Ceza Yasasının 107 ve 108. maddelerinde düzenlenmiş olan seçimle ilgili suçlarla sınırlıdır. Ancak Hessen anayasasının 78. maddesinin sistematiğinden ve lafzından tüm suçları kapsadığı anlaşılmalıdır. (D.N.Rauber, a.g.e., s.199)

126 HV md. 78

127 D.N.Rauber, a.g.e., s.189

128 J. Zenthöfer, "Warum die hessische Wahlprüfung verfassungswiedrig ist", jurawelt.com (10.11.2005)

129 Anayasanın 92. maddesine göre yargı gücü hakimlere teslim edilmiştir ve Federal Anayasa Mahkemesi, bu anayasa tarafından öngörülen Federal ve Eyalet Mahkemeleri tarafından icra edilmektedir.

130 Anayasanın 28. maddesinin birinci fıkrasına göre Eyaletin anayasal düzeni, anayasada öngörülen cumhuriyetçi, demokratik, sosyal hukuk devletinin temel ilkeleri ile uyumlu olmalıdır.

131 J. Zenthöfer, "Warum die hessische Wahlprüfung verfassungswiedrig ist", jurawelt.com (10.11.2005)

olan Hare-Niemeyer sisteminden kaynaklanan artık sandalyeler uygulamada bazı sorunlara yol açmaktadır. Negatif oy dengesine neden olan bu sistemde, seçmenlerin partilerinin sandalye kaybını önlemek için iki oylarını farklı partiler için kullandıkları gözlemlenmektedir. Seçmenin partisine zarar vermemek için başka bir partiye oy vermek zorunda bırakılması, seçim hukukunun temel ilkelerine aykırılık oluşturmaktadır. Seçim itiraz ve şikayetlerinin de hep bu konuya odaklandığı görülmektedir. Almanya'daki 2005 seçimlerinde, özellikle Dresden'de tekrarlanan seçimlerle çarpıcı bir şekilde ortaya çıkan yine bu negatif oy dengesi sorunudur. Seçim sisteminin temel ilkelerini ihlal eden bu sorun, seçim sisteminin bir daha gözden geçirilmesi gerektiğini gözler önüne sermiştir. Seçim denetimine de yansıyan bu seçim sistemi sorunu her seçimde daha fazla belirginleşmektedir. Bu nedenle de önümüzdeki seçimler için bu konuda bir reform yapılması ya da en azından seçim hukukunun temel ilkelerinin ihlalinin önlenmesi beklenmektedir.

Bir diğer sorun da seçim itirazlarının denetimine ilişkindir. Seçim itirazlarının Bundestag'a yapılıyor oluşu ve Seçim Denetim Kurulunun Bundestag içinde oluşturulması seçimlerin denetimi konusunda önemli bir engeldir. Bundestag içersinde oluşturulan bir kurulun seçim itirazlarını incelemesinin kendi meşruluğunu da incelemesi anlamına geleceği için verilen kararların objektif olması oldukça zordur. Bu nedenle seçim itirazlarını inceleyecek kurumun meclisten bağımsız olması gerekmektedir. Ayrıca, Seçim Denetim Kurulunun kararlarına karşı Federal Anayasa Mahkemesine şikayet için başvuru imkanı olsa da bunun yüz seçmenin desteğinin alınması gibi koşullarla zorlaştırıldığını görmekteyiz. Federal Anayasa Mahkemesi, Seçim Denetim Kurulu kararlarına karşı yapılan şikayetlerde sadece şekil şartlarına uyulup uyulmadığını kontrol etmektedir. Bunun dışında seçim sisteminin esası ile ilgili şikayetleri dikkate almamaktadır. Bu tür şikayetleri seçim sisteminin içeriğine ilişkin oldukları için reddetmektedir. Ancak seçim itiraz ve şikayetleri içerikleri itibarıyla dikkate alınmadıkları sürece seçim sistemi de kendini yenileme imkanından yoksun kalacaktır.